

Léto s Fórem sociální práce: reflexe, analýzy, výzvy a ohlédnutí.

Jaroslava Šťastná

Česká společnost se postupně vymaňuje ze sevření koronavirové nákazy a rozvolňování přísných omezení vrací obyvatele k činnostem a životu, které v posledním roce postrádali. Zejména chci zdůraznit návrat k sociálním kontaktům ne-virtuálního typu, které podle průzkumů většiny lidí chyběly a jejichž redukcí trpěli. Blízká budoucnost také ukáže, nakolik přesun vzdělávacích, sociálních a volnočasových aktivit do virtuálního prostoru prohloubil již existující rozdíly mezi sociálními skupinami, a nakolik právě ti sociálně nejslabší a nejzranitelnější zvládli či spíše nezvládli život online. Na sociální práci čeká další, neplánovaná agenda, a tou je analýza a vy pořádání se se sociálními důsledky pandemie. Je na to obor připraven, vybaven kompetencemi a silným mandátem? Rečnickou otázkou uvádím text docenta Matouška, který pod názvem *Oborové výzvy* nastavuje zrcadlo oboru sociální práce způsobem téměř surovým. Po více než třiceti letech od uvedení oboru na vysoké školy je v praxi jeho status v mnoha ohledech spíše nízký, hlas oboru ve veřejném prostoru a veřejných politikách je nezřetelný a sami sociální pracovníci, jak se zdá, si nejsou jisti, kým vlastně jsou. Podobné téma, i když osobně laděné, představuje Víškov *70 nevyžádaných rad do práce a do života*. Autor shrnuje svoje klíčové profesní zkušenosti z několika dekád v administrativním aparátu sociální správy i jinde, a místy vskutku zábavně glosuje dlouhé období a vtaňuje čtenáře do světa generace, která prožila dramatické společenské i oborové změny.

Blok recenzovaných statí nabízí mozaiku témat. Již první text *Reflexe přípravy na odchod z institucí dětských domovů do přirozeného sociálního prostředí mladými dospělými* prezentuje dlouhodobě řešenou tematiku. Jak učinit vstup mladých z dětských domovů do samostatného života dobře zacíleným a relativně bezpečným, být stále ještě profesionálně asistovaným procesem? Druhá ze statí, anglicky psaná *Gaming and Gambling Disorders among Elderly and Challenges for Public Health Policy and Social Work* zaujímá nečekaný úhel pohledu na téma, které obvykle spojujeme spíše s mladší nebo střední generací. Stat *Social Return on Investment* zastupuje metodologický tematický okruh. Autoři textu představují evaluační nástroj, jenž se snaží o kvantitativní zachycení zkoumaného a hodnoceného jevu. Ačkoli je tato metoda v Evropě známá téměř dvě dekády, není v praxi systematicky využívána. Důvodem mohou být vysoké požadavky na standardizaci některých jejích komponentů, požadavky na odbornost evaluátorů i nejasná názorová a metodologická pozice řídicích orgánů, které nastavují procesy evaluací sociálních intervencí a programů. Poslední ze statí předkládá něho čísla Fóra sociální práce *Pozitivní diskriminace — oxymorón, nebo legitimní termín? Pokus o rehabilitaci pojmového konceptu* promýšlí používaný termín, který, jak se zdá, prochází kritickou reflexí. Jak autor statě píše, označení pozitivní diskriminace je v poslední době užíváno převážně v mediálním světě a laické řeči, zatímco akademická obec se od něj stále více odklání. Účelem textu je proto na základě diskurzivní

analýzy ukázat, že toto sousloví má nadále v odborném slovníku svoje legitimní místo a při respektování určitých konotací může i nadále dobře sloužit.

Aktuální číslo Fóra sociální práce pak doplňují další zajímavé texty. Namátkou zmiňuji *Rodinné konference jako způsob práce s rodinou*, který zvýrazňuje participační přístupy v sociální práci a otevírá prostor pro jejich další uplatnění.

A ačkoli tak činím nerada — smutná oznámení na závěr.

Dne 7. května 2021 nečekaně zemřel doc. PhDr. Karel Hnilica, CSc., který léta působil jako pedagog a výzkumník v oboru sociální psychologie a byl též oporou akademického týmu Katedry sociální práce Filozofické fakulty UK.

Dne 22. května 2021 nás opustila PhDr. Jiřina Šiklová. Byla nejen zakladatelkou, ale po dlouhá léta i klíčovou osobností katedry a později vždy vítaným hostem. Zůstane pro nás nezapomenutelnou pedagožkou, kolegyní, přítelkyní a vzácnou ženou, na kterou jsme se mohli obrátit o pomoc a podporu a z jejích odborných textů čerpat poznání i energii.

Oba kolegové nám budou chybět.